

Seminář Evropského konsorcia pro výzkum politiky

na téma "Místní správa a občan" v Limericku

Každoroční společné zasedání seminářů ECPR (Evropského konsorcia pro výzkum politiky) představuje významnou tradici a vyhledávanou příležitost pro prezentaci nových poznatků z výzkumů sociologie politiky a politické vědy. Letošní již 20. zasedání se konalo v březnu 1992 v irském Limericku.

Za účasti přibližně 400 odborníků, převážně z evropských zemí, zde paralelně probíhalo 24 seminářů zabývajících se metodologickými otázkami výzkumu politické problematiky, výzkumem ústavních institucí, státní byrokracie, politických stran a jejich systémů, vztahy mezi občany a místními orgány, občanskými iniciativami a hnutími, politickou rolí odborů, problémy mezinárodní politiky a evropské integrace, problémy politické moci, občanskou společností a společností blahobytu. Kromě úvodní přednášky P. Maira (Leyden) na téma "Mýtus změny: přežívání tradičních politických stran v Západní Evropě" bylo jednání zcela decentralizováno do jednotlivých seminářů, prakticky bez pohybu účastníků mezi nimi. K diskusím přesahujícím témata seminářů sloužila neformální setkání mimo program. Tento formát společného zasedání, spolu s požadavkem, že každý účastník musel předem předložit a přednést příspěvek, a s dosti náročným výběrem účastníků zaručil pracovní povahu a velkou efektivnost seminářů.

Výjimkou nebylo ani jednání semináře "Místní správa a občan". Jeho organizátoři - Harald Baldersheim (Bergen) a Lawrence Rose (Oslo) sestavili program z 19 příspěvků zabývajících se zhruba šesti tematickými okruhy:

1. *Vztahy mezi aktéry lokálního politického systému*: H. Baldersheim (Bergen): Občané, radní a byrokrati; H. Wolman (USA): Místní správa a občan: pohled shora.

2. *Občanskou participaci*: J. Brugué a R. Goma (Barcelona): Participace občanů v decentralizovaném městě: případ Barcelony; P. Depla a P. Tops (Tilburg): Lokální demokracie a modernizace: vliv informační techniky; M. Illner (Praha): Výzkum lokální

demokracie v České republice; J. M. Molins (Barcelona): Participace na lokální úrovni: užití referenda ve Španělsku; P. A. Pettersen (Trondheim): Kontext a lokální participace v Norsku; E. Rüegg a A. Kuhne (Zürich): Rozvoj města a partnerství soukromého a veřejného sektoru; S. Sjöblom (Abo): Občanské iniciativy v místních orgánech - krok směrem k participativní demokracii?; L. Torpe (Aalborg): Politika mezi státem a občanskou společností - participace ve školách a mateřských školkách.

3. *Chováním voličů v místních volbách*: B. Denters (Twente): Politické odcizení a chování voličů v nizozemských komunálních volbách; S. Winter (Aarhus): Jsou voliči naivními egoisty?

4. *Politickou kulturou*: T. N. Clark (Chicago): Nová politická kultura: zdroje a dynamika.

5. *Vztahy veřejnosti k místním orgánům*: P. John (Londýn): Měníci se postoje veřejnosti k britské místní správě; L. Rose (Oslo): Matice očekávání: co očekávají místní občané a co se očekává od nich?; G. Stoker (Strathclyde): Informovanost občanů o struktuře místních orgánů a o místním zastupitelstvu; J. Le Bohec (Rennes) a C. Lettieri (Salerno): Význam místního tisku pro vztah mezi místní správou a obyvateli: důsledky sociální změny v Itálii a ve Francii.

6. *Vztahem občanů k místním službám*: K. Walsh a D. Prior (Birmingham): Občané a pronájem: smluvní poskytování služeb v místní správě; K. Stahlberg (Abo): Postoje ke službám a k produktivitě místní správy.

Vztah občanů k místní správě byl diskutován z hlediska jejich rozličných rolí - voličů, daňových poplatníků, uživatelů komunálních služeb, členů zájmových skupin. Převažovaly empiricky podložené příspěvky. Průběh semináře byl pozoruhodný svým diskursivním charakterem - diskusi bylo věnováno podstatně více prostoru než prezentaci příspěvků a jejich autoři museli často čelit nelitostné kritice, při níž nebyl brán žádný zřetel na statusové rozdíly.

Jak už bývá na konferencích o místní politice a místní správě pravidlem, byly v Limericku nejsilněji zastoupeny poznatky ze zemí severní Evropy. Je škoda, že zde zcela scházely informace z německé scény a jen okrajově se hovořilo o situaci místní

správy ve Francii. Pro účastníka z donedávna izolovaného Československa představoval seminář poučnou a inspirativní zkušenost a Evropskému konsorciu pro výzkum politiky

patří dík za to, že její získání svou podporou umožnilo.

Michal Illner

Plánování měst a ekologická politika v kontextu politických a ekonomických změn ve střední Evropě

Pod tímto názvem probíhal v Praze od 9. do 12. ledna 1992 v budově Středoevropské univerzity mezinárodní seminář, jehož společnými pořadateli bylo Středisko pro ekologická a sociální studia při Sociologickém ústavu ČSAV v Praze a Výzkumný výbor pro sociologii vývoje měst a regionů při Mezinárodní sociologické asociaci. Seminář byl organizován za účelem konfrontace zkušeností získaných v různých zemích při zkoumání a řešení problémů vyvolaných rozsáhlými přeměnami celospolečenských i lokálních podmínek, jejich důsledků pro vývoj měst a regionů a pro volbu cest k ovlivňování tohoto vývoje.

Program téměř čtyřdenního semináře byl rozčleněn do tří hlavních tematických okruhů: 1) Problémy měst a regionů s tradiční průmyslovou základnou; 2) Problémy regenerace měst; 3) Plánování, trh a vývoj měst. Přidělení jednotlivých přednášek do těchto bloků bylo arci jen přibližné vzhledem k četným obsahovým přesahům. Program semináře doplňovaly dvě další akce: večer věnovaný prezentaci příkladů tvorby programů rozvoje měst a regionů, provázené promítáním četných diapositivů, a exkurse do Kladna zahrnující prohlídku přestavbového území v městském centru, návštěvu dvou provozů ocelárny Poldi a besedu s představiteli městské správy, ocelárny a občanských ekologických iniciativ.

Na semináři bylo zaregistrováno 38 zahraničních účastníků velmi širokého geografického spektra (Austrálie, Francie, Dánsko, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Maďarsko, Německo, Polsko, Rakousko, Rusko, Švédsko, USA, Velká Británie) a několik účastníků československých. Bylo předneseno 30 sdělení, z toho 7 domácího původu. Z profilu pořadajících institucí a z pokynů provázejících přihlášku k semináři vyplývalo, že obsahem

převážné části sdělení byly sociální a sociálně-politické aspekty tematiky semináře; zbytek představoval sdělení k aspektům ekonomickým, právním, a několik příspěvků od společenskovědně erudovaných urbanistů.

Z programu zaujalo především několik referátů koncepčního charakteru. Vedle vstupní přednášky organizátora semináře, doc. J. Musila, v níž byli účastníci seznámeni s hlavními charakteristikami širšího společenského pozadí současného Československa, nejvýrazněji působícími na stav a tendence dalšího vývoje osídlení, regionů a měst, patřila mezi klíčové programové body i následující přednáška J. Friedrichse (Kolín n. R.) o úpadku a růstu měst. Na pozadí zkušeností z ještě nedávno značně problémového Porúří se autor zamýšlel nad stavem a vývojovými perspektivami československých průmyslových aglomerací obdobného typu. Neshledává je příliš příznivými, zejména s ohledem na klesající poptávku a silnou mezinárodní konkurenci, které bude muset čelit dominantní složka tamějšího průmyslu. Jediné východisko, jak aspoň omezit úbytek pracovních příležitostí, nezaměstnanost atp. vidí v (arci nákladné) inovaci odvětvové a výrokové skladby průmyslu s nezbytnou rekvalifikací pracovních sil.

Na problémy, které náš těžký průmysl a na něm závislá města čekají v důsledku rostoucí mezinárodní konkurence (a to i u výrobního faktoru až dosud pro nás příznivého, tj. laciné pracovní síly - mimo jiné i ze strany obdobně postiženého ocelářského průmyslu v severní Anglii), upozornil ve své přednášce také R. Darke (Sheffield) analyzující lokálně ekonomické a politické problémy provázející úsilí o transformaci průmyslové základny anglického Sheffieldu. Obdobně jako Friedrichs doporučuje světit řízení nápravných akcí organizaci sdružující představitele místní správy, samosprávy a podnikatelů ("public-private partnership"). Sdružení tohoto typu, akceptující při své činnosti četné